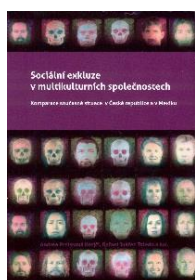

Recenze

Preissová Krejčí, A. et al. (2013). *Sociální exkluze v multikulturních společnostech. Komparace současné situace v České republice a v Mexiku*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3648-7.

Kolektivní monografie „Sociální exkluze v multikulturních společnostech“ je výsledkem mezinárodní vědecké spolupráce akademických pracovníků Katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (UP) a členů Ekonomické fakulty Universidad Autónoma del Estado de México (UAEM). Autorský tým, vedený dr. Andreou Preissovou Krejčí, je tvořen celkem jedenácti autory. Kniha je jedním z výstupů projektu ESF OP VK CZ.1.07/2.2.00/28.0163 Latinskoamerická studia jako platforma mezioborové a meziuniverzitní spolupráce.

Publikace je rozdělena do osmi kapitol, z nichž čtyři jsou dílem badatelů z UP a čtyři byly vypracovány vědeckými pracovníky UAEM. Kniha má komparativní charakter, neboť pojednává o tématech vážících se k různým aspektům ekonomické a sociální chudoby reflektující situaci v České republice a v Mexiku.

Autoři reflektují současnou situaci stran sociální exkluze v mezinárodním měřítku, přičemž v hlavní ose sledují právě multikulturní situaci v České republice a v Mexiku. Kniha kromě úvodních a závěrečných kapitol zahrnuje studie věnované multikulturnímu konceptu ve vzdělávání a výchově v České republice, vzdělávání v mexické multikulturní společnosti s akcentem na mexický interkulturní bilingvní model, dále se věnuje tematice Romů ve vazbě na problematiku „sociálního vyloučení“, problematice socioekonomických podmínek mexických indiánských kultur, dále také otázkám sociálních souvislostí integrace migrujících osob v ČR, též migrační politice napříč Mexikem a USA z hlediska historie i současnosti, a konečně také pedagogicko-andragogickým otázkám s tímto spojeným, opět ve vazbě na problematiku sociální exkluze.

Odborná monografie se nesnaží předložit řadu komparací a z nich plynoucích otázek za každou cenu, vždyť obě popisované společnosti jsou v mnoha ohledech velmi odlišné. A přesto tím, že čtenáři předkládá řadu studií, jejichž cílem je zmapování sociální exkluze v obou zemích, odhaluje fakt, že se i tak rozdílné společnosti potýkají s obdobnými problémy plynoucími z náročného prostředí sociálně znevýhodněných skupin.

Chudoba a nevzdělanost jsou ústředními průnikovými tématy, o něž se autoři prostřednictvím svých výzkumů v oblasti sociálně-ekonomicko-pedagogických věd zajímají. Kniha popisuje rozsáhlá výzkumná šetření, která ukazují, proč se právě etnické menšiny v Mexiku i v České republice stávají v nejvyšší možné míře obětí neutěšeného života v sociálně vyloučených lokalitách. Problematické soužití marginalizovaných a většinové společnosti je velkým tématem sociálních věd v obou zemích a monografie popisuje strategie, jak se s ním obě společnosti vyrovnávají, mimo jiné přes metody vedoucí k výchově mladé generace k multikulturním a globálním souvislostem. Šířka souvislostí se sociální exkluzí souvisejících, plynoucích z množství zdrojů dat i údajů a zjištění plynoucích z výzkumných šetření, je ve výčtu obdivuhodná, text je hutný a nabízí čtenáři srovnání, která na poli českých iberoamerických studií se zaměřením na sociální otázku co do hloubky nemají obdoby. Jednotlivé kapitoly monografie na sebe, také díky pečlivé práci editorské dvojice hlavních autorů, přirozeně navazují, respektive sdílená problematika na sebe v jednotlivých kapitolách odkazuje a užité zdroje dat se doplňují, což podstatně čtenáři rozšiřuje možnost rychlé orientace v textu. Text se tak stává přehledným, čtivým a komparativní charakter práce umožňuje mezioborovou

užitečnost předložené publikace. Čtenář, ať již odborník nebo student, případně poučený laik, nahlédne a prostřednictvím popisu situace societas ve vzdáleném regionu, mezi lidmi jiné kultury, jiné země i jiného vyznání mnohdy lépe pochopí situaci v domácím prostředí a následně pak může vytvářet strategie a přístupy vedoucí k posílení inkluze ve vlastní společnosti.

Každá kapitola je psána jiným autorem, resp. dvojicí autorů, přesto text působí vyváženě. Úvodní kapitola se zabývá rozbohem ideje multikulturalismu a její aplikací do českého systému vzdělávání od sekundárního po terciární stupeň. Kapitola hlavní autorky nabízí širší vhléd do problematiky multikulturního vzdělávání a jeho problematického vřazení do českého školství. Autorka upozorňuje na potřebu připravit českou společnost na multikulturní společnost budoucnosti, přičemž správně identifikuje praktické problémy spojené se zaváděním multikulturní výchovy do škol a také důvody odmítání multikulturalismu podstatnou částí české veřejnosti: „Reforma českého školství počítající s multikulturní výchovou jako součástí školního kurikula byla vytvořena na politickou objednávku a jako taková měla a má velké problémy s kladnou odezvou u pedagogické veřejnosti“ (Preissová Krejčí, 2013, 25).

V druhé kapitole je prezentováno mexické panorama edukačního modelu postaveného na interkulturalitě, jsou diskutovány faktory vedoucí k jeho ustanovení, jeho teoretické ukotvení i silné a slabé stránky jeho praktického fungování. Představuje kritickou reflexi modelu, jenž poskytuje jednostranné interkulturní vzdělávání, které nicméně žákům neposkytuje dostatečnou zkušenost s kulturní diverzitou.

Třetí kapitola je podrobněji věnována problematice sociálního vyloučení Romů v České republice a pojednává o tzv. pasti chudoby, do níž se dostávají. Situaci romské menšiny u nás lze s jistým zjednodušením komparovat se situací indiánského etnika v Mexiku. Jejím postavení v rámci mexické společnosti se zabývá čtvrtá kapitola.

Pátá kapitola reflektuje proměny české společnosti a představuje vybrané kontexty začleňování migrujících do společnosti na příkladu přistěhovalců z Ukrajiny a Mongolska. Do komparace s tím lze postavit migrační politiku uplatňovanou v Mexiku, o níž pojednává kapitola šestá.

Sedmá kapitola se vrací k politice vzdělávání uplatňující přístup integrální andragogiky, který umožňuje tematizovat řešené problémy v širším sociologickém a kulturně antropologickém kontextu jako problémy interkulturní objevující se při střetu kultur.

Poslední kapitola se zabývá mexickým školstvím z čistě ekonomické perspektivy a zjišťováním efektivity a produktivity vysokých škol.

Autorům se podařilo naplnit cíl, který si předsevzali. Čtenářům nabízí komparativní přístup k náhledu na problémy, s nimiž se vypořádávají v české i mexické společnosti, byť tyto nejsou zcela analogické.

Publikaci hodnotím jako přínosnou, reflektující současnou situaci v obou zemích a přinášející řadu nových poznatků, především co se týče multikulturní a interkulturní situace v Mexiku, která je drtivě většinou Čechů (i v odborných kruzích) velmi málo známa. Komparační charakter knihy (ve smyslu srovnání situace v ČR a v Mexiku) je jejím největším benefitem. Nesourodá odborná terminologie a jazyková kvalita dílčích kapitol knihy, která mimo jiné může vycházet z problému překladu a nekompatibilní španělské a české odborné terminologie, se ovšem týká i kapitol českých autorů, stejně tak jako zjevné ponechání názorové disharmonie mezi spoluautory v otázce popisu situace etnických menšin v České republice, čtenáře může stejně tak mást jako přimět k dalšímu studiu. Naopak kladně hodnotím jmenný a věcný rejstřík zařazený do závěru knihy. Právě kvalitní formální úprava publikace, díky níž se čtenář ve složité problematice a hutném textu, často vycházejícím z výzkumných zpráv, snadno orientuje, mimo jiné přispívá k hodnocení knihy jako dobrého autorského počínu.

LITERATURA

Preissová Krejčí, A. (2013). Multikulturní koncept ve vzdělávání a výchově v České republice. In A. Preissová Krejčí, et al., *Sociální exkluze v multikulturních společnostech. Komparace současné situace v České republice a v Mexiku* (s. 11-45). Olomouc: Univerzita Palackého.

Preissová Krejčí, A., et al. (2013). *Sociální exkluze v multikulturních společnostech. Komparace současné situace v České republice a v Mexiku*. Olomouc: Univerzita Palackého.

*Zlatica Dorková
Univerzita Tomáše Bati ve Zlín*

